Workplace and Process Safety in Next Generation Europe - Teaching for Learning Safety4EU

Project No. 101126832

Coordinator: Dr Milan Protić

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Uvod u evropske integracije
Introduction to European integration

Doc. dr Tamara Rađenović

Univerzitet u Nišu, Fakultet zaštite na radu

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

UVOD

Co-funded by the European Union

Fokus je na interdisciplinarnom pristupu u vezi sa evropskim integracijama, pravnim aspektima i budućim aspektima proširenja EU.
Cilj je da se unapredi trenutno teorijsko znanje o društvenim, političkim, ekonomskim i pravnim aspektima evropskih integracija.

Struktura prezentacije:

(i) Pozadina, organizacije i procesi evropskih integracija

(ii) Glavne institucije, tela i agencije EU

(iii) Osnove zakonodavstva EU

(iv) Proširenje EU i budući izgledi.

TRENUTNE ČLANICE EVROPSKE UNIJE

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

EU u brojevima (2020)

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

AUSTRIA
1995 | 8.9 M | €

BELGIUM
1958 | 11.5 M | €

BULGARIA
2007 | 7 M
Lev (BGN)

CROATIA
2013 | 4.1 M
Kuna (HRK)

CYPRUS
2004 | 0.9 M | €

FRANCE
1958 | 67.3 M | €

GERMANY
1958 | 83.2 M | €

GREECE
1981 | 10.7 M | €

HUNGARY
2004 | 9.8 M
Forint (HUF)

IRELAND
1973 | 5 M | €

MALTA
2004 | 0.5 M | €

NETHERLANDS
1958 | 17.4 M | €

POLAND
2004 | 38 M
Złoty (PLN)

PORTUGAL
1986 | 10.3 M | €

ROMANIA
2007 | 19.3 M
Leu (RON)

CZECHIA
2004 | 10.7 M
Koruna (CZK)

DENMARK
1973 | 5.8 M
Krone (DKK)

ESTONIA
2004 | 1.3 M | €

FINLAND
1995 | 5.5 M | €

ITALY
1958 | 59.6 M | €

LATVIA
2004 | 1.9 M | €

LITHUANIA
2004 | 2.8 M | €

LUXEMBOURG
1958 | 0.6 M | €

SLOVAKIA
2004 | 5.5 M | €

SLOVENIA
2004 | 2.1 M | €

SPAIN
1986 | 47.3 M | €

SWEDEN
1995 | 10.3 M
Krona (SEK)

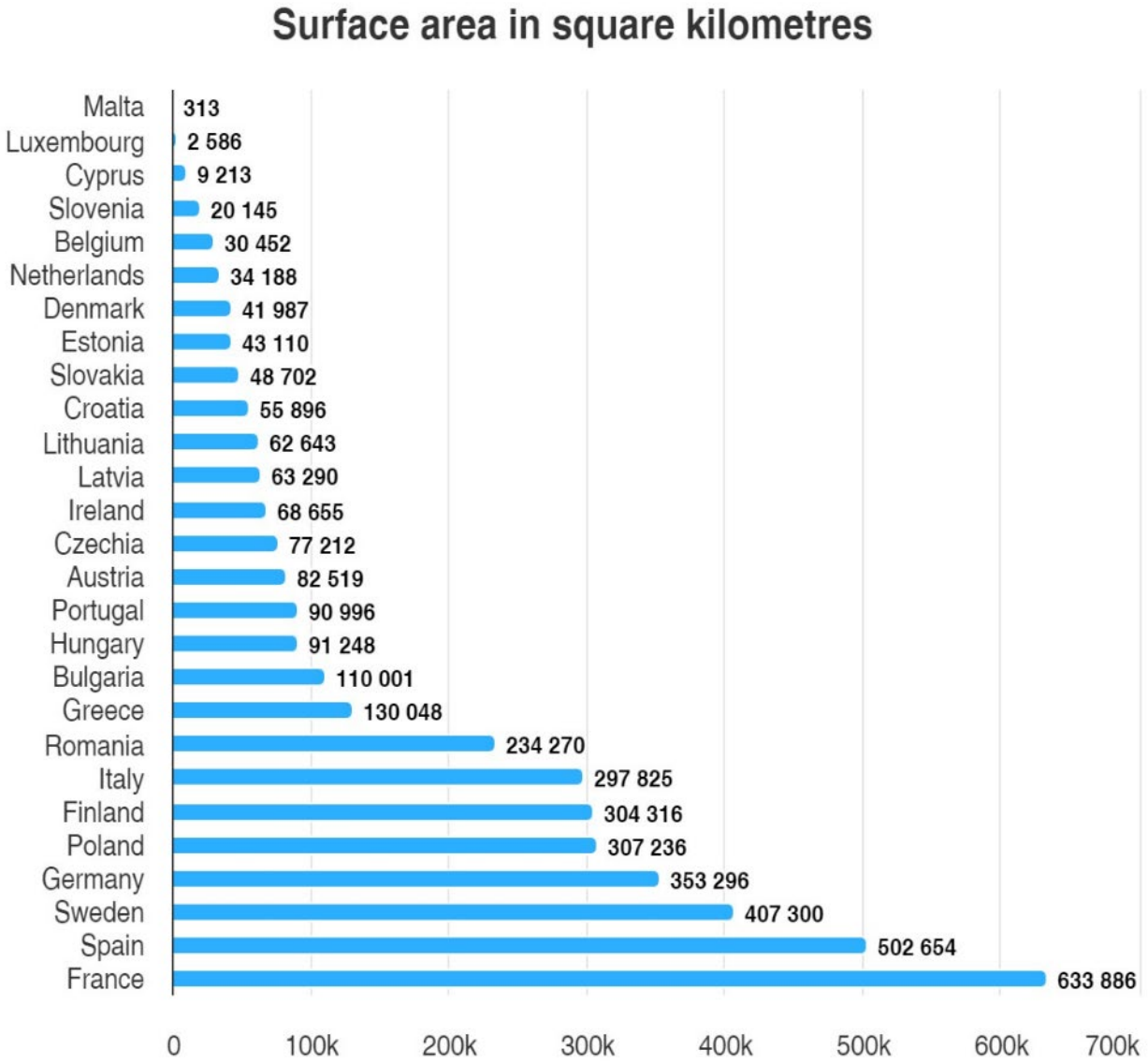
EU u brojevima

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

EU pokriva preko 4 miliona km² i ima 448,4 miliona stanovnika

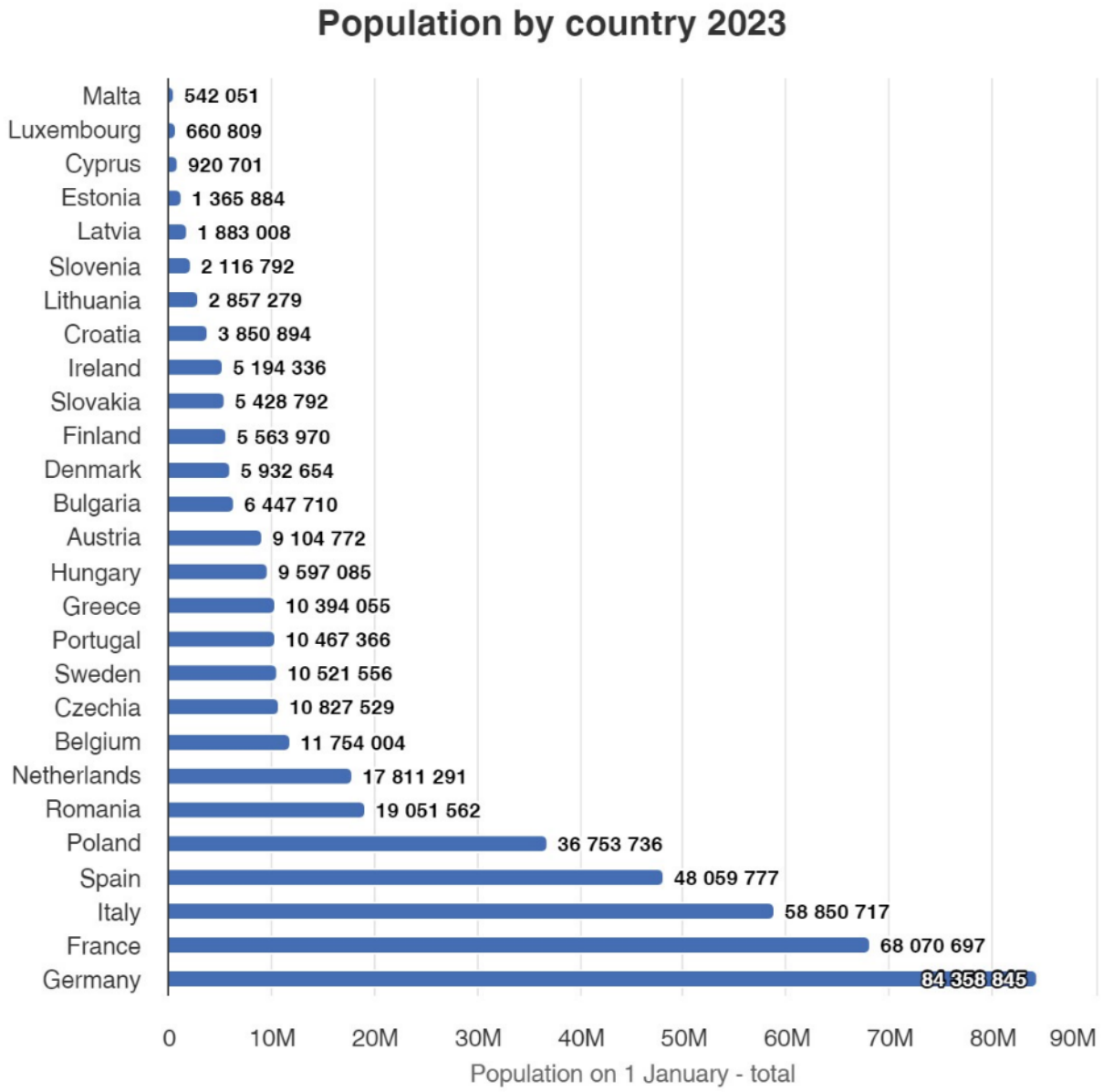

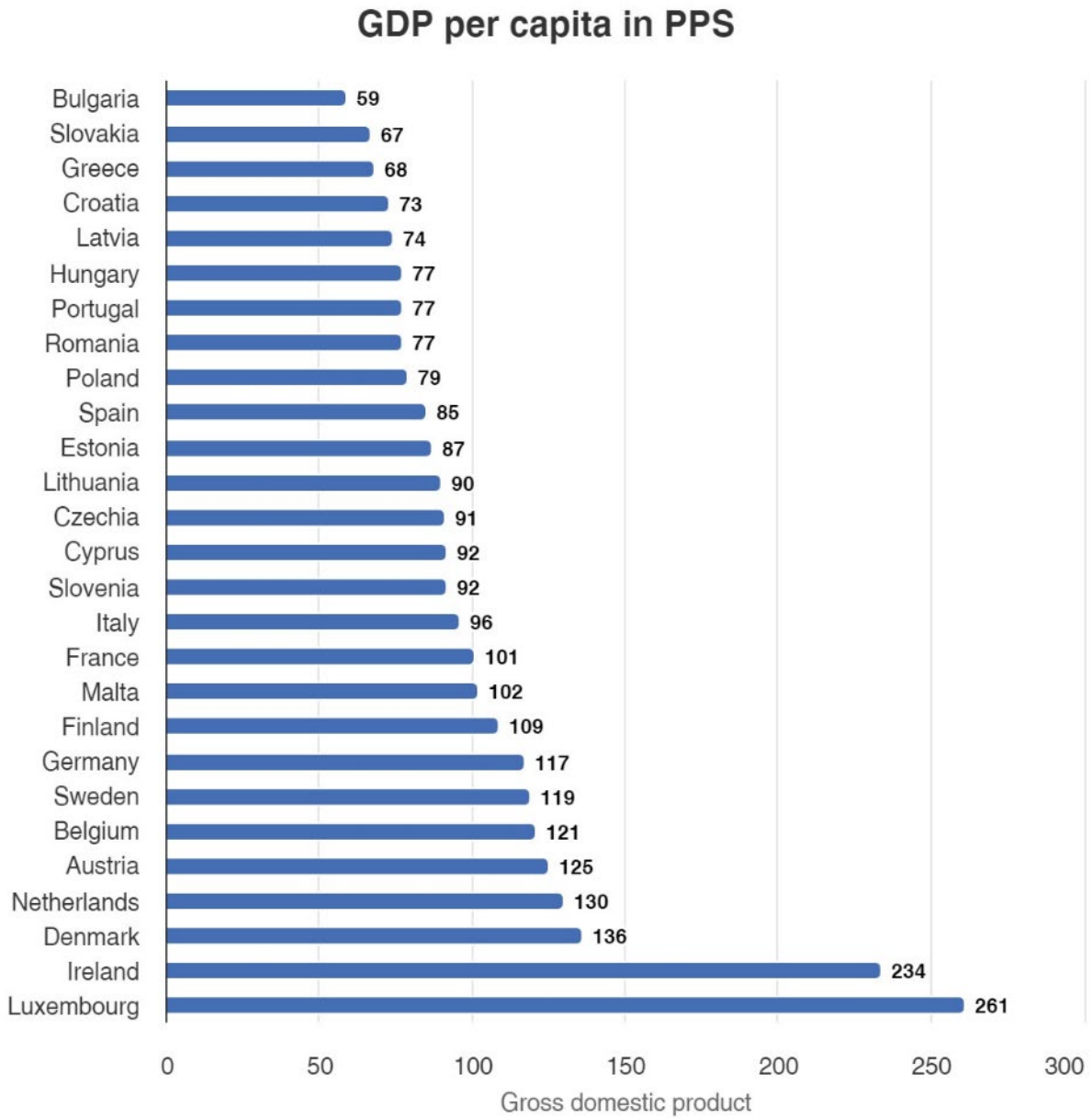

EU u brojevima

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

COUNTRY FACTS

Extracted on 24/02/2024

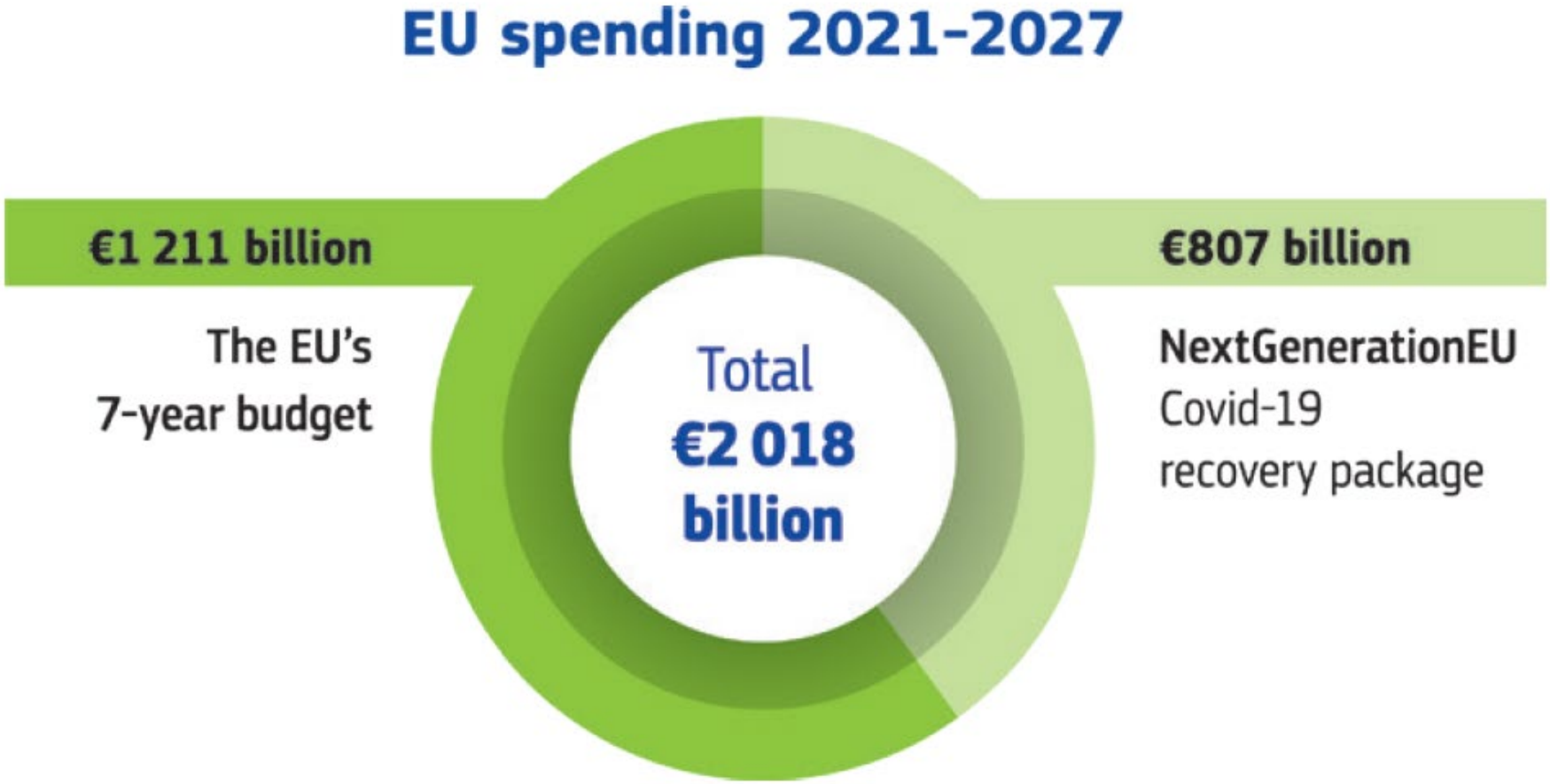
Co-funded by the European Union

Safety 4EU

	European Union
People at risk of poverty or social exclusion (as % of the population)	**21.6%** (2022)
Inflation rate (% change compared to previous year)	**9.2%** (2022)
Unemployment rate (as % of the active population aged 15 - 74 years)	**6.2%** (2022)
GDP per capita (Euro per inhabitant)	**28 940€** (2022)
Government gross debt (as % of GDP)	**83.5%** (2022)
Government deficit / surplus (as % of GDP)	**-3.3%** (2022)
Greenhouse gas emissions (Tonnes per capita)	**7.9** (2021)
Renewable energy (as % in gross final energy consumption)	**21.9%** (2021)
Electricity prices (Euro per MWh, incl. taxes)	**279.4€** (2022-S2)
Energy imports dependency (% of gross available energy)	**55.5%** (2021)
Recycling rate of municipal waste (% of total municipal waste)	**49.8%** (2021)

EU u brojevima

Co-funded by the European Union

EU u brojevima

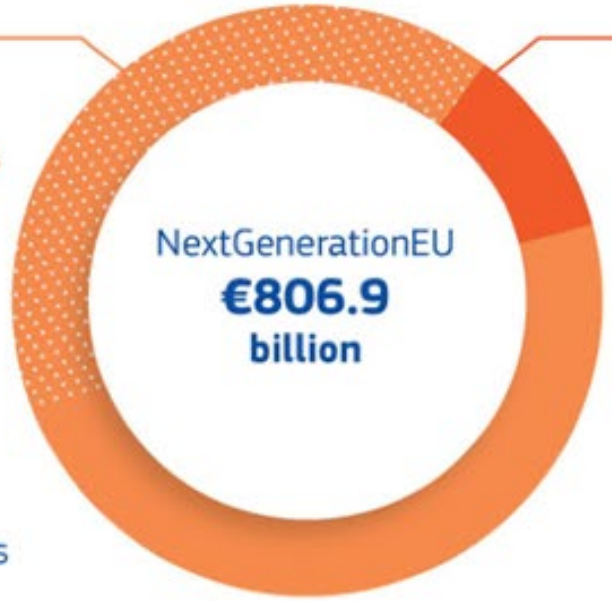
Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Recovery and Resilience Facility
€723.8 billion

€338.0 billion in grants

€385.8 billion in loans

POWER UP
Clean technologies and renewables

RENOVATE
Energy efficiency of buildings

RECHARGE AND REFUEL
Sustainable transport and charging stations

CONNECT
Roll-out of rapid broadband services

MODERNISE
Digitalisation of public administration

SCALE UP
Data cloud and sustainable processors

RESKILL AND UPSKILL
Education and training to support digital skills

NextGenerationEU contribution to other programmes
€83.1 billion

REACT-EU
€50.6 billion

JUST TRANSITION FUND
€10.9 billion

RURAL DEVELOPMENT
€8.1 billion

INVESTEU
€6.1 billion

HORIZON EUROPE
€5.4 billion

RESCEU
€2.0 billion

Simboli EU

Co-funded by the European Union

- Evropska zastava

- Oda radosti - himna ne samo EU, ved i Evrope u širem smislu;

  usvojena 1985. kao službenu himnu EU.

- “Ujedinjeni u raznolikosti” - moto EU

- Dan Evrope, 9. maj (slavi mir i jedinstvo u Evropi, obeležava godišnjicu istorijske ‘Šumanove deklaracije’)

- Evro - službena zajednička valuta

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

Regionalna organizacija evropskih država kroz koju članice ostvaruju zajedničke ciljeve – uravnotežen privredni i društveni razvoj, visoka stopa zaposlenosti, vladavina prava, ljudska prava.

Osnivanje:

1951: Evropsku zajednicu za ugalj i čelik osniva šest članica osnivača

1957: Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (Euratom)

1973: Zajednica se proširuje na devet zemalja članica i uvodi više zajedničkih politika

1979: Prvi direktni izbori za Evropski parlament

1981: Prvo mediteransko proširenje

1992: Jedinstveno evropsko tržište postaje stvarnost

1993: Ugovorom iz Mastrihta osniva se Evropska unija (EU)

2002: Evro ulazi u opticaj

2007: EU ima 27 država članica

2009: Stupa na snagu Lisabonski ugovor kojim se menja način funkcionisanja EU

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

1951: Evropsku zajednicu za ugalj i čelik osniva šest članica osnivača

Devetog maja 1950. godine, Šumanovom deklaracijom predloženo je osnivanje Evropske zajednice za ugalj i čelik, koja je postala stvarnost potpisivanjem Pariskog ugovora 18. aprila 1951. godine. Time je ustanovljeno zajedničko tržište uglja i čelika za šest država osnivača (Belgija, Savezna Republika Nemačka, Francuska, Italija, Luksemburg i Holandija). Cilj je bio da se nakon Drugog svetskog rata obezbedi mir između evropskih nacija pobednika i onih poraženih i da se one okupe zajedno, na bazi jednakosti i saradnje u zajedničkim institucijama.

1957: Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (Euratom)

Tih šest zemalja je potom, 25. marta 1957. godine, Rimskim ugovorima odlučilo da formiraju Evropsku zajednicu za atomsku energiju (Euratom) i Evropsku ekonomsku zajednicu (EEZ). Ova druga zajednica je podrazumevala izgradnju šireg zajedničkog tržišta koje bi pokrivalo čitav niz roba i usluga. Carine između ovih šest zemalja su ukinute 1. jula 1968, a šezdesetih godina 20. veka ustanovljene su i zajedničke politike, prevashodno u trgovini i poljoprivredi.

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

1973: Zajednica se proširuje na devet zemalja članica i uvodi više zajedničkih politika

Ovaj poduhvat bio je toliko uspešan da su Danska, Irska i Velika Britanija odlučile da se pridruže Zajednici. To prvo proširenje sa šest na devet članica dogodilo se 1973. godine. U isto vreme, uvedene su nove politike – socijalna i ekološka, a 1975. godine osnovan je Evropski fond za regionalni razvoj (EFRR).

1979: Prvi direktni izbori za Evropski parlament

U junu 1979. godine dogodio se odlučujući korak napred: održani su prvi direktni izbori za Evropski parlament, na kojima su građani neposredno glasali. Ti izbori se održavaju svakih pet godina.

1981: Prvo mediteransko proširenje

Godine 1981. Grčka se priključila Zajednici, a nakon nje to su učinile Španija i Portugalija, 1986. godine. Proširenjem Zajednice na jug Evrope pojačala se i potreba za realizacijom programa regionalne pomoći.

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

1992: Jedinstveno evropsko tržište postaje stvarnost

Ekonomska recesija koja je zahvatila ceo svet početkom osamdesetih godina donela je sa sobom talas evropesimizma. Nova nada se, međutim, rodila 1985. godine, kada je Evropska komisija, uz rukovodstvo tadašnjeg predsednika Žaka Delora, objavila „Belu knjigu“ u kojoj je zacrtan rok za uvođenje jedinstvenog tržišta – 1. januar 1993. godine. Ovaj ambiciozni cilj je ugrađen u Jedinstveni evropski akt, koji je potpisan februara 1986. godine, a na snagu je stupio 1. jula 1987. godine.

1993: Ugovorom iz Mastrihta osniva se Evropska unija (EU)

Pad Berlinskog zida 1989. godine, doveo je do ujedinjenja Nemačke oktobra 1990. i dolaska demokratije u zemlje centralne i istočne Evrope koje su se oslobodile sovjetske kontrole. Sam Sovjetski Savez prestao je da postoji u decembru 1991. godine. Istovremeno, države članice EEZ pregovarale su o novom ugovoru; u Mastrihtu, decembra 1991. godine usvojio ga je Evropski savet. Dodajući međudržavnu saradnju u oblastima kao što su spoljna politika i unutrašnja bezbednost postojećem sistemu Zajednice, Ugovorom iz Mastrihta je stvorena Evropska unija (EU). Taj ugovor je stupio na snagu 1. novembra 1993. godine.

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

2002: Evro ulazi u opticaj

Još tri zemlje – Austrija, Finska i Švedska – priključile su se Evropskoj uniji 1995. godine, čime je broj članica porastao na 15. U tom trenutku Evropa se već suočavala sa sve većim izazovima globalizacije. Nove tehnologije i sve veća upotreba interneta modernizovale su ekonomiju, ali su stvarale socijalne i kulturne tenzije.

U međuvremenu, EU je radila na svom najspektakularnijem projektu do tada – stvaranju jedinstvene valute koja će olakšati poslovanje preduzećima, ali i život potrošačima i putnicima. Evro je 1. januara 2002. godine zamenio dotadašnje valute 12 zemalja EU koje su zajedno činile evrozonu. Evro je danas pored američkog dolara glavna svetska valuta.

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

2007: EU ima 27 država članica

Sredinom devedesetih godina počele su pripreme za najveće proširenje EU u njenoj istoriji. Zahtev za prijem u članstvo je podnelo šest zemalja bivšeg sovjetskog bloka (Bugarska, Češka Republika, Mađarska, Poljska, Rumunija i Slovačka), tri baltičke zemlje koje su bile deo Sovjetskog Saveza (Estonija, Letonija i Litvanija), jedna od republika bivše Jugoslavije (Slovenija) i dve mediteranske zemlje (Kipar i Malta).

EU je pozdravila šansu da pomogne da se stabilizuje evropski kontinent i da se prošire dobrobiti evropske integracije na te mlade demokratije. Pregovori o budućem članstvu započeti su u decembru 1997, a 10 država kandidata priključilo se Evropskoj uniji 1. maja 2004. godine. Bugarska i Rumunija primljene su u članstvo 1. januara 2007. godine. Hrvatska se Uniji pridružila 2013, čime je broj članica EU porastao na 28.

EU osnivanje

Co-funded by the European Union

2009: Stupa na snagu Lisabonski ugovor kojim se menja način funkcionisanja EU

Da bi mogla da odgovori na složene izazove 21. veka, proširenoj EU bio je potreban jednostavniji i efikasniji metod donošenja zajedničkih odluka. Nova pravila su predložena u nacrtu Ustava EU, koji je potpisan u oktobru 2004. godine, a koji je trebalo da zameni sve postojeće ugovore. Ovaj tekst je, međutim, odbijen na dva nacionalna referenduma tokom 2005. godine. Tako je Ustav zamenjen Ugovorom iz Lisabona, koji je potpisan 13. decembra 2007, a stupio na snagu 1. decembra 2009. godine. Njime se uvode izmene u prethodne ugovore, ali ih on ne zamenjuje; Ugovor takođe uvodi većinu izmena koje su bile sadržane u Ustavu. Na primer, ovim Ugovorom je Evropski savet dobio stalnog predsednika, a ustanovljena je i funkcija visokog predstavnika Unije za spoljnu i bezbednosnu politiku.

U isto vreme je izbila i svetska finansijska i ekonomska kriza. Ovo je dovelo do stvaranja novih mehanizama u EU kako bi se osiguralo smanjenje javnog duga i stabilnost banaka i usaglasile ekonomske politike država članica, a naročito onih koje se služe evrom.

EU ciljevi

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Ciljevi EU su navedeni u članu 3 Lisabonskog ugovora:

- promoviše mir, svoje vrednosti i dobrobit svojih građana
- nudi slobodu, sigurnost i pravdu bez unutrašnjih granica, istovremeno preduzimajući odgovarajuće mere na svojim spoljnim granicama za regulisanje azila i imigracije, kao i sprečavanje i borbu protiv kriminala
- uspostavlja unutrašnje tržište
- postiže održivi razvoj zasnovan na uravnoteženom ekonomskom rastu i stabilnosti cena i visokokonkurentnoj tržišnoj privredi sa punom zaposlenošću i društvenim napretkom
- štiti i unapređuje kvalitet životne sredine
- promoviše naučni i tehnološki napredak
- bori se protiv socijalne isključenosti i diskriminacije
- promoviše socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca i zaštitu prava deteta
- radi na poboljšanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije i solidarnosti među zemljama EU
- poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičku raznolikost
- uspostavlja ekonomsku i monetarnu uniju čija je valuta evro.

EU ciljevi u širem svetu

Co-funded by the European Union

- podržava i promoviše svoje vrednosti i interese

- doprinosi miru i bezbednosti i održivom razvoju Zemlje

- doprinosi solidarnosti i međusobnom poštovanju među narodima, slobodnoj i fer trgovini, iskorenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava

- zalaže se za strogo poštovanje međunarodnog prava.

Evropske vrednosti

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Values of the European Union

HUMAN DIGNITY

Human dignity is inviolable. It must be respected and protected. It is not only a fundamental right in itself but also constitutes the real basis of fundamental rights.

FREEDOM

Freedom of movement gives citizens the right to move and reside freely within the EU. Individual freedoms such as respect for private life, freedom of thought, religion, assembly, expression and information are protected.

EQUALITY

Equality is about equal rights for all citizens before the law. The principle of equality between women and men underpins all EU policies and is the basis for European integration.

DEMOCRACY

The functioning of the EU is founded on representative democracy, including the right to stand as a candidate and vote in elections.

RULE OF LAW

The EU is based on the rule of law. Everything the EU does is founded on treaties, which are voluntarily and democratically agreed by the EU Member States.

HUMAN RIGHTS

Human rights are protected by the Charter of Fundamental Rights of the European Union. These cover the right to be free from any discrimination, the right to the protection of personal data and the right to access to justice.

Šta ove vrednosti znače vama lično?

Organi EU

- Evropski savet
- Evropski parlament
- Savet Evropske unije (Savet ministara)
- Evropska komisija
- Evropski sud pravde
- Evropski revizorski sud
- Evropska centralna banka.

Evropski savet

Co-funded by the European Union

- čine predsednici i premijeri svih 27 država članica
- koji se sastaju najmanje četiri puta godišnje („evropski samiti”).

U okviru ovih sastanaka, lideri nacionalnih država razgovaraju i **određuju prioritete EU za naredni period** i pružaju smernice za dalji razvoj različitih oblasti politika, poput ekonomskih politika, pitanja bezbednosti i odbrane, pozicije EU u svetu, međunarodnih odnosa i slično.

Na čelu Evropskog saveta nalazi se **predsednik Evropskog saveta**, koji predsedava sednicama i doprinosi da se lideri oko određenog pitanja slože, a koga **lideri EU biraju na svake dve i po godine**.

Charles Michel

President of the European Council

Evropski parlament

Co-funded by the European Union

- Predstavlja glas građana EU
- Predstavnici se biraju na direktnim izborima
- u svih 27 država članica
- izbori su na svakih 5 godina
- Prvi direktni izbori održani su 1979. godine
- Poslednji su održani u maju 2019. godine
- Evropski parlament danas ima 705 poslanika
- Sedište Evropskog parlamenta je u Strazburu, gde se sastaju 12 puta godišnje,
- i u Briselu, gde se okupljaju 5 puta u toku jedne godine,
- u Luksemburgu nalazi Sekretarijat Evropskog parlamenta.

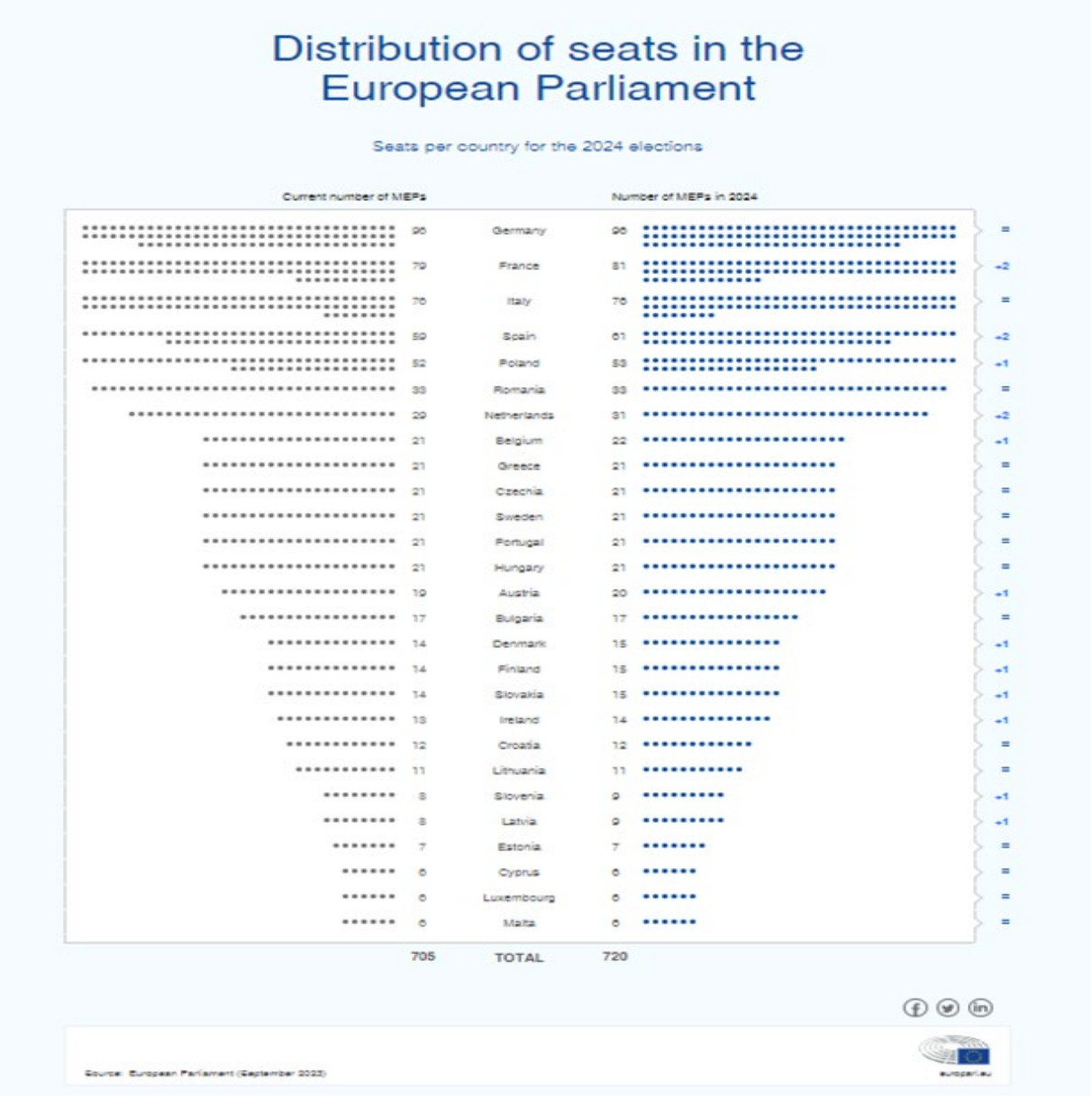

Evropski parlament

- 705 poslanika (**u novom sazivu 720**).
- broj poslanika u skladu sa veličinom države i brojem stanovnika.

Najviše poslanika ima:
Nemačka – 96,
Francuska 79 (81)
Italija 76 poslanika ....
Poljska ima 52 (53)
Slovenija 8 (9),
Hrvatska 12.
Najmanje poslanika imaju Luksemburg, Kipar i Malta – po 6 .

Evropski parlament

Co-funded by the European Union

Poslanici u Evropskom parlamentu ne sede grupisani prema tome iz koje države članice dolaze, već se **poslanici okupljaju i rade u okviru političkih grupa**, zavisno od toga kojim političkim stavovima ili ideologijama pripadaju.

Trenutno u novom **sazivu Evropskog parlamenta (2019–2024)** postoji **sedam političkih grupa.**

Za formiranje političke grupe potrebno je **23 člana**, **a najmanje jedna četvrtina država članica mora biti zastupljena u grupi**. Članovi ne mogu pripadati više od jedne političke grupe.

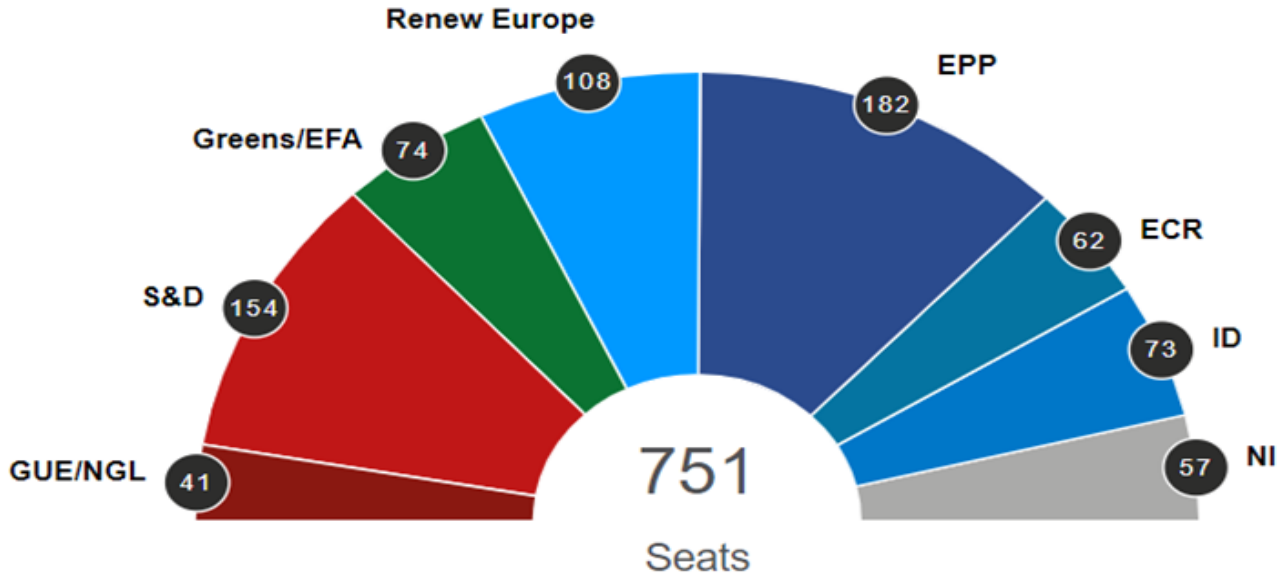
Neki članovi ne pripadaju nijednoj političkoj grupi i poznati su kao nezavisni članovi.

Evropski parlament

Co-funded by the European Union

European Parliament 2019 - 2024

Constitutive session

Political groups in the European Parliament

- **EPP** - Group of the European People's Party (Christian Democrats)
- **S&D** - Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament
- **ECR** - European Conservatives and Reformists Group
- **Renew Europe** - Renew Europe group
- **GUE/NGL** - Confederal Group of the European United Left - Nordic Green Left
- **Greens/EFA** - Group of the Greens/European Free Alliance
- **ID** - Identity and Democracy
- **NI** - Non-attached Members

Savet Evropske unije (Savet ministara)

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Predstavlja glas vlada država članica EU.

U njegovom radu učestvuju **ministri iz država članica**, koji razgovaraju o važnim pitanjima koja se tiču daljeg procesa integracije Evropske unije i donose odluke, ali i pravne propise Evropske unije, koji imaju snagu zakona.

Međutim, pošto EU pokriva mnogo tema i oblasti kojima se bavi, **na sednicama Saveta EU učestvuju ministri određenog resora iz država članica**, zavisno od teme koja se nalazi na dnevnom redu sastanka.

Npr. ukoliko bi sutra bio zakazan sastanak koji bi se ticao obrazovanja i mladih, na njemu bi učestvovali ministri obrazovanja i omladine iz svih 27 država članica EU.

Savet je veoma važno telo unutar institucionalne strukture EU, jer je **jedno od dva tela koje donosi odluke i usvaja pravne propise.**

Savet Evropske unije (Savet ministara)

Co-funded by the European Union

U Savetu se odluke donose **većinom glasova** (kada je za odluku potrebno da glasa većina njegovih članova) **ili jednoglasno** (kada je za odluku potrebno da glasaju svi članovi Saveta). Važno je napomenuti da **svaka država ima jedan glas** i da se svaki glas računa i da je važan, bez obzira na teritoriju, snagu ili broj stanovnika jedne države članice.

Kako bi se osigurao nesmetan rad Saveta EU i kako bi se jasno postavljali prioriteti i redosledi sednica na dnevnom redu tokom **svakih šest meseci – Savetu EU predsedava jedna država članica.**

Savet Evropske unije (Savet ministara)

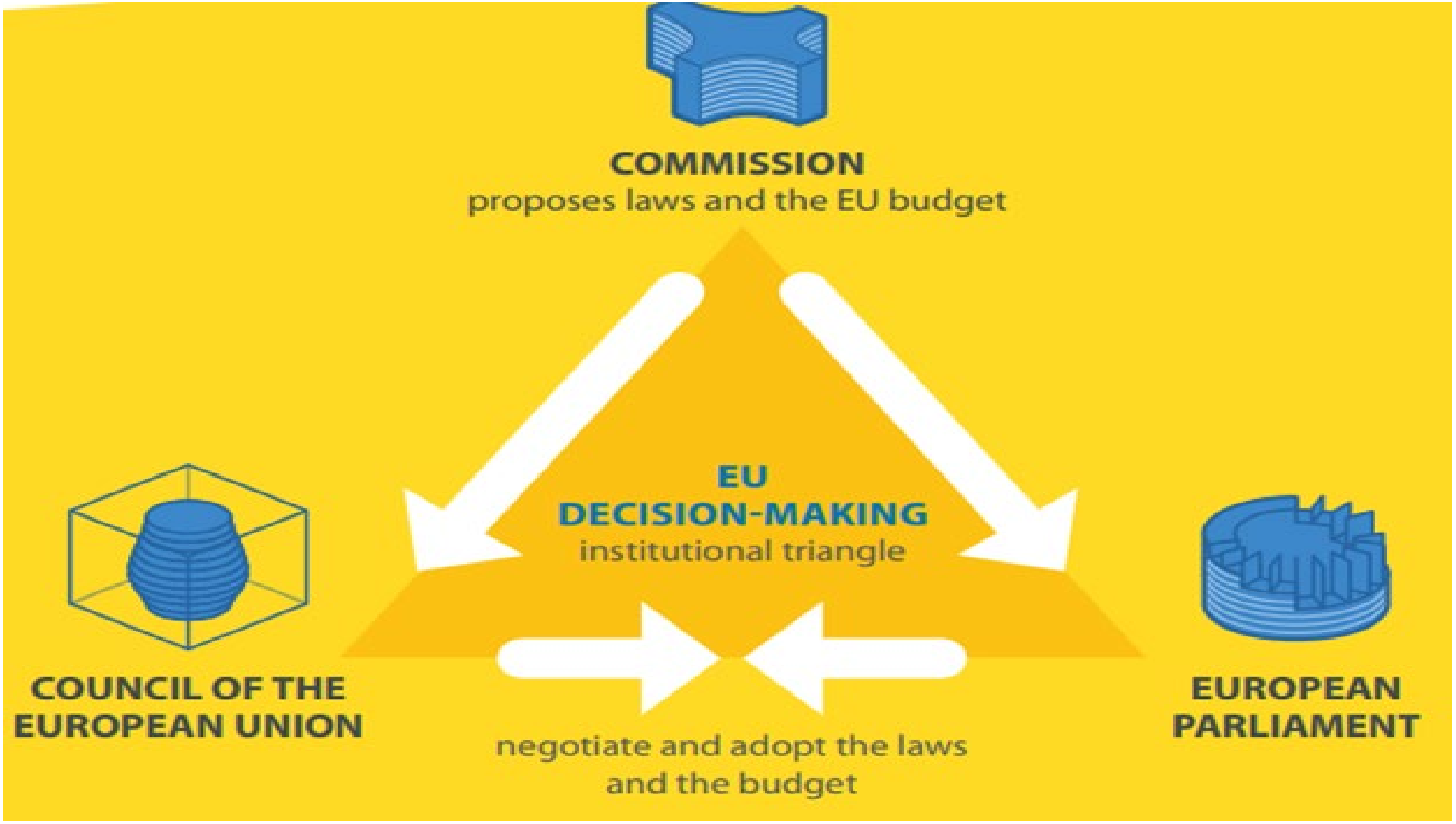
Co-funded by the European Union

Savet ima pet ključnih nadležnosti:

1. **da donosi zakone EU** – u mnogim oblastima politike zakoni se usvajaju zajedno sa Evropskim; Najveći deo zakona EU zajednički usvajaju Savet i Parlament. Savet, načelno, deluje samo na predlog Komisije.
2. **da koordinira politike država članica**, na primer, u oblasti ekonomije; Sve države članice EU učestvuju u EMU iako ne pripadaju sve evro zoni. U okviru EMU, ekonomska politika EU je zasnovana na bliskoj koordinaciji nacionalnih ekonomskih politika. Ovu koordinaciju vrše ministri ekonomije i finansija.
3. **da definiše i sprovodi zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku EU** zasnovanu na smernicama koje je utvrdio Evropski savet; Ovu politiku sprovodi Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i politiku bezbednosti.
4. **da zaključuje međunarodne sporazume između EU i drugih zemalja ili međunarodnih organizacija**;
5. **da usvaja budžet EU**, zajedno sa Evropskim parlamentom.

INSTITUCIONALNI TRIANGL

Co-funded by the European Union

Evropska komisija

Co-funded by the European Union

- institucija koja **predstavlja interese EU kao celine**.
- čine je **27 komesara**, koji dolaze iz 27 država članica.
- ima svog **predsednika**, dok preostali komesari imaju svoje resore i oblasti za koje su zaduženi
- mandat 5 godina
- Iako dolaze iz država članica i za ove funkcije ih predlažu vlade njihovih država, njih bira Evropski parlament i oni ne predstavljaju interese i stavove države članice iz koje dolaze, već zajednički interes EU.

Ursula von der Leyen

PRESIDENT (2019-2024)

Evropska komisija ima četiri glavne uloge:

1. **predlaže zakone Parlamentu i Savetu;**
2. **upravlja i sprovodi politike i budžet EU;**
3. **sprovodi zakonske propise EU (zajedno sa Sudom pravde);**
4. **predstavlja Uniju u svetu.**

Evropska komisija

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Prilikom formulisanja predloga pravnih propisa Evropska komisija se **konsultuje sa širokim krugom različitih aktera na nacionalnom nivou i nivou EU**, koji daju svoje komentare na izneti predlog pravnog propisa – od nacionalnih parlamenata, do vlada, lokalnih vlasti, preduzetnika i kompanija, stručnjaka i građana.

Jedino Evropska komisija ima pravo da **sačinjava predloge novih zakona EU** koje šalje Savetu i Parlamentu na razmatranje i usvajanje. **Komisija odgovara Parlamentu** i čitava Komisija mora da podnese ostavku ukoliko joj Parlament izglasa nepoverenje.

Rad Komisije je u velikoj meri nezavisan. Njen je posao da zastupa zajednički interes EU, što znači da ne sme da prima uputstva ni od jedne od vlada država članica. Kao čuvar ugovora, **Komisija mora da obezbedi da se uredbe i direktive koje usvoje Savet i Parlament sprovode u državama članicama.** U protivnom, Komisija može prekršioca da prijavi Sudu pravde, koji će ga obavezati da se povinuje zakonima EU.

Evropski sud pravde

Co-funded by the European Union

- nalazi se u Luksemburgu,
- **27 sudija**, po jedan iz svake od zemalja EU
- kojima pomaže **11 opštih pravozastupnika**
- njih zajednički **imenuju vlade zemalja članica**
- **mandat od šest godina,** koji se može obnoviti
- njihova **nezavisnost je zagarantovana**

Uloga Suda je da obezbedi:

- poštovanje zakona EU i

- ispravno tumačenje i primenu.

U nadležnosti Suda je da rešava pravne sporove između država članica EU, institucija EU, poslovnih organizacija i pojedinaca.

Sud je podeljen na dva glavna tela:

Sud pravde - rešava zahteve nacionalnih sudova o prethodnim pitanjima, određene zahteve za poništajem i žalbe;

Opšti sud - donosi odluke o zahtevima za poništaj koje podnose fizička i pravna lica i slične žalbe koje podnose države članice.

Evropski revizorski sud

Co-funded by the European Union

- **nezavisna spoljna revizorska institucija EU**.
- stara se o pravilnom prikupljanju prihoda u Uniji,
- zakonitoj i pravilnoj potrošnji,
- zdravom finansijskom upravljanju koje je u interesu građana.

Tony
MURPHY

Evropski revizorski sud funkcioniše kao **kolegijum od 27 članova**, po jedan iz svake države EU. Nakon konsultacija sa Evropskim parlamentom, **članove imenuje Savet**, na **mandat od šest godina** koji se može obnoviti.

Članovi se biraju na osnovu svoje stručnosti i nezavisnosti i u Sudu rade kao zaposleni sa punim radnim vremenom. Između sebe biraju **predsednika na mandat od tri godine.**

Evropski revizorski sud

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

Glavni zadatak Evropskog revizorskog suda je da proverava ispravnu realizaciju budžeta EU.

Osim toga Sud:

- sprovodi detaljne revizije prihoda i rashoda EU na svim nivoima upravljanja sredstvima EU

- sprovodi terenske provere u organizacijama koje upravljaju sredstvima, ili kod samih korisnika sredstava, kako u državama članicama EU, tako i u drugim zemljama

- svoje nalaze objavljuje u godišnjim i posebnim izveštajima u kojima se Komisija i države članice upozoravaju na greške i nedostatke i iznose preporuke za poboljšanje

- pomaže telima nadležnim za budžet (Evropskom parlamentu i Savetu) dostavljajući im godišnje izveštaje o realizaciji budžeta EU za prethodnu finansijsku godinu.

Evropska centralna banka (ECB)

Co-funded by the European Union

- osnovana 1998. godine, kada je uveden evro, sa zadatkom da upravlja monetarnom politikom u evro zoni.

- osnovni cilj je da održi stabilnost cena (godišnja stopa inflacije < 2%)

- delovanje je usmereno i na zapošljavanje i održivi privredni rast u Uniji

- ECB je nezavisna institucija koja svoje odluke donosi bez instrukcija vlada ili drugih institucija EU.

The President of the European Central Bank

Christine Lagarde

The ECB explained

Evropska centralna banka (ECB)

Co-funded by the European Union

Organizaciona struktura:

- **Generalni savet Evropskog sistema centralnih banaka** (čine **guverneri 27 centralnih banaka, predsednik i potpredsednik ECB-a**).

- **Izvršni odbor ECB-a** (čine **predsednik, potpredsednik i još 4 člana**: sve njih imenuje Evropski savet kvalifikovanom većinom glasova, na **mandat od osam godina.**) Izvršni odbor je odgovoran za sprovođenje monetarne politike, svakodnevni rad Banke kao i pripremu sastanaka Upravnog saveta, ali i izvršavanje određenih nadležnosti koje na njega prenosi Upravni savet.

- **Upravni savet** (čini **6 članova Izvršnog odbora ECB-a i guverneri nacionalnih centralnih banaka 19 članica evro zone**: zajedno, oni čine Evrosistem). Upravni odbor je **glavno telo za donošenje odluka u ECB-u** i sastaje se dva puta mesečno. Po pravilu, na prvom mesečnom sastanku, Upravni odbor procenjuje ekonomski i monetarni razvoj događaja i donosi mesečne odluke o monetarnoj politici. Na drugom sastanku, Odbor uglavnom raspravlja o pitanjima vezanim za druge zadatke i odgovornosti ECB-a.

EU - Izvori prava

Co-funded by the European Union

OBAVEZUJUĆI

1. **Ugovor** - osnovi izvor, pravila za funkcionisanje EU
2. **Uredba** - obezujuća za članice, primena direktno/prednost u odnosu na nacionalne propise, institucionalna i ekonomska pitanja
   (Uredbom osnovana Evropska agencija za životnu sredinu)
3. **Odluka** – konkretnom fizičkom/pravnom licu (obezbeđenje finansijske pomoći za neku aktivnost)
4. **Direktiva** – obaveza na postizanje određenog cilja - način prepušten državi, implementacija u nacionalno zakonodavstvo, odnosi na jednu/grupu država
   (Direktiva o pravima potrošača)

NEOBAVEZUJUĆI - moralna i politička snaga, principi i shvatanja koji kasnije mogu postati obavezujući, stavovi institucija kako urediti neko pitanje

1. **Preporuka** – institucije EU predlažu način rešavanja pitanja
2. **Mišljenje** – institucije EU daju o nekom pitanju

EU - Izvori prava

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

PRIMARNI: osnivački ugovori

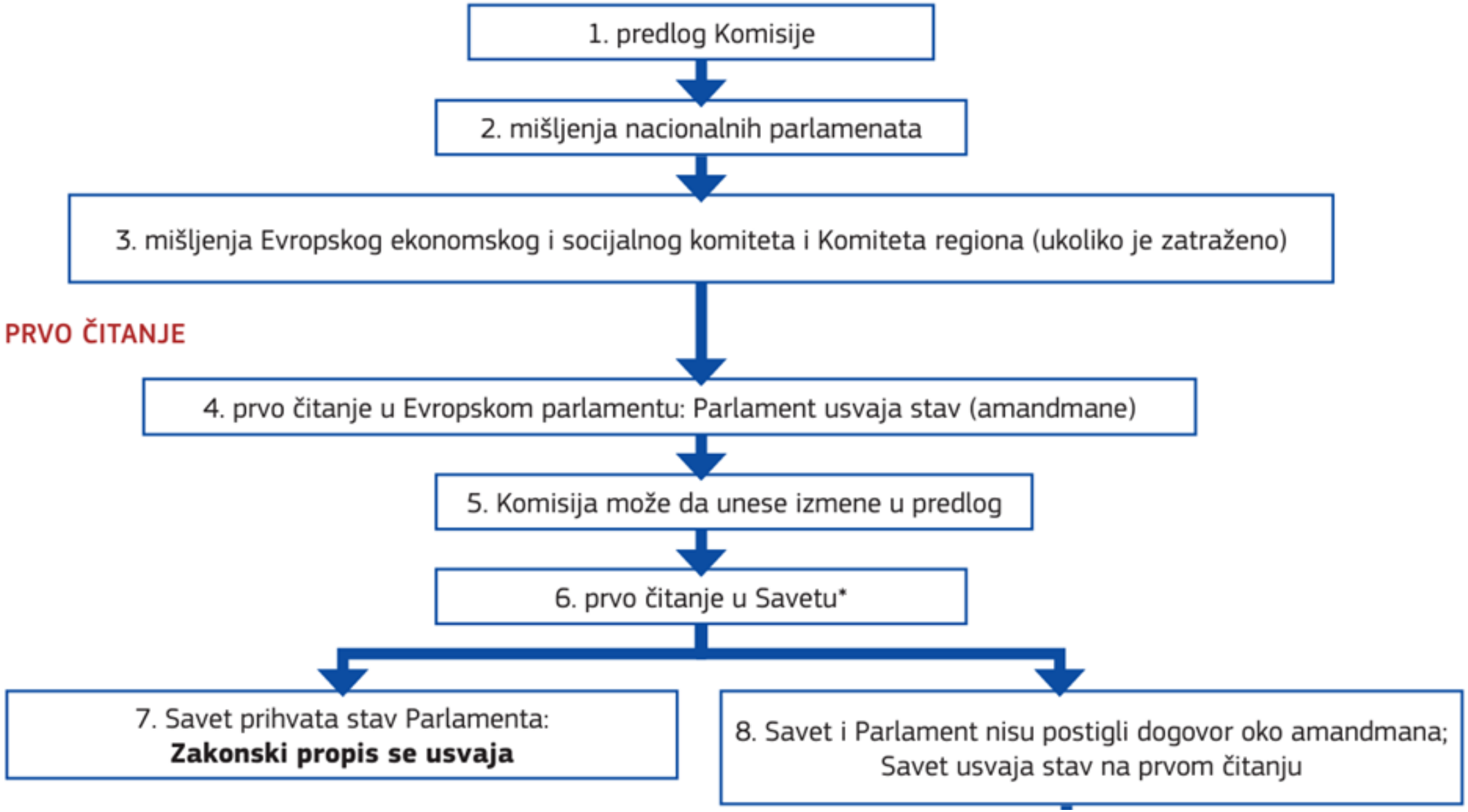
1. Ugovor o osnivanju EZ za ugalj i čelik (1951) – Pariski ugovor
2. Ugovor o osnivanju EZ za atomsku energiju (1957) – Rimski ugovor
3. Ugovor o osnivanju EEZ (1957) – Rimski ugovor
4. Ugovor o osnivanju EU (1992) – Mastrihtski ugovor
5. Ugovor o funkcionisanju EU (2007) – Lisabonski ugovor
6. Jedinstven evropski akt (1986)

SEKUNDARNI: uredba, direktiva, odluka, preporuka, mišljenje

- Opšta direktiva o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja radnika na radu 89/391
- Direktiva o odgovornosti za štetu u životnoj sredini
- Direktiva o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava

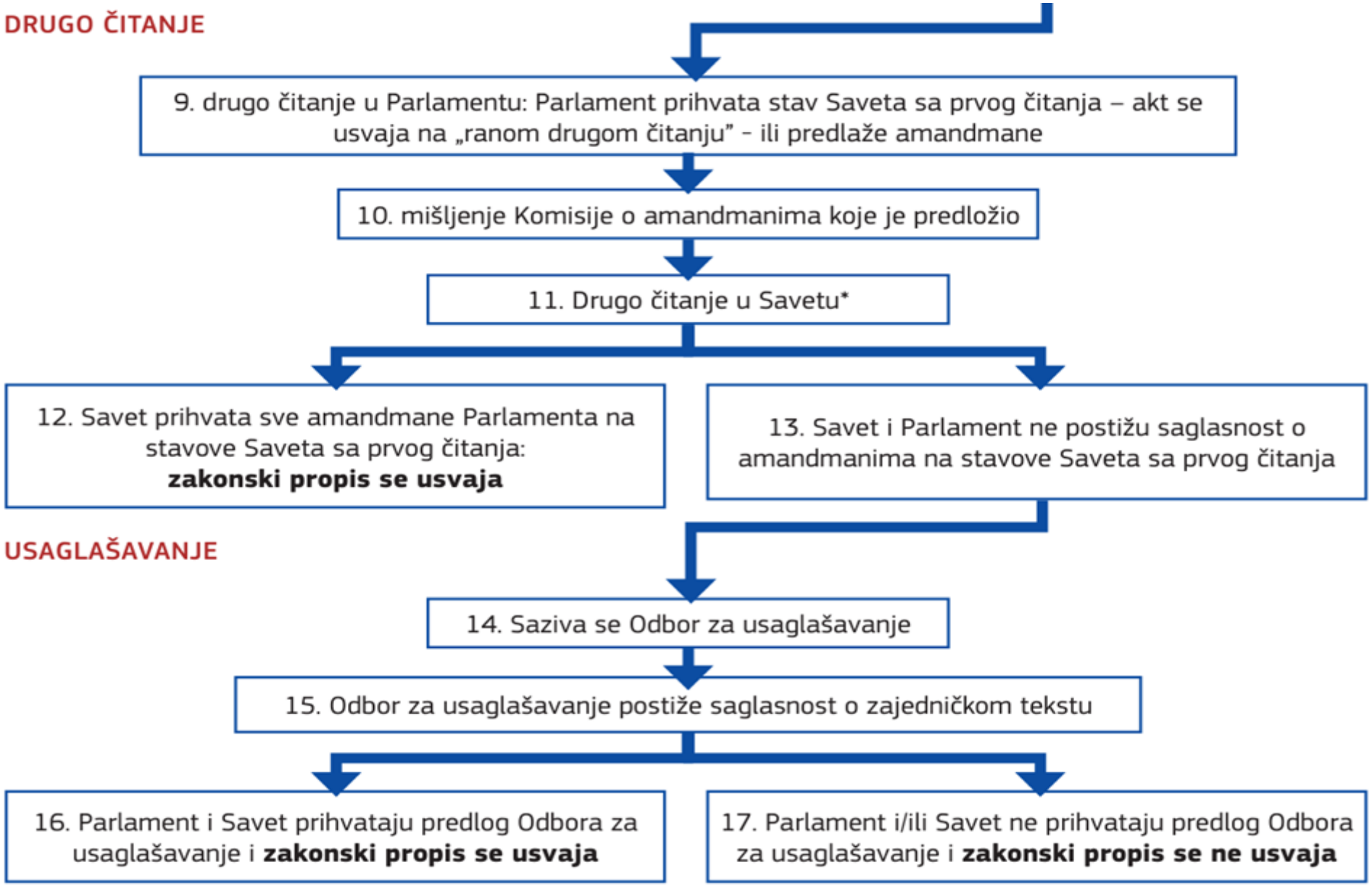
Redovni zakonodavni postupak

Co-funded by the European Union

Redovni zakonodavni postupak

Co-funded by the European Union

Pariski ugovor

Co-funded by the European Union

Pravno obavezujući međunarodni ugovor o klimatskim promenama.

Usvojilo ga je 196 država na Konferenciji UN o klimatskim promenama (COP21) u Parizu, Francuska, 12. decembra 2015. Stupio je na snagu 4. novembra 2016. godine.

Njegov sveobuhvatni **cilj je da zadrži „povećanje globalne prosečne temperature na znatno ispod 2°C iznad predindustrijskih nivoa“ i nastavi sa naporima „da se povećanje temperature ograniči na 1,5°C iznad predindustrijskih nivoa“.** Međutim, poslednjih godina svetski lideri su naglasili potrebu da se globalno zagrevanje ograniči na 1,5°C do kraja ovog veka.

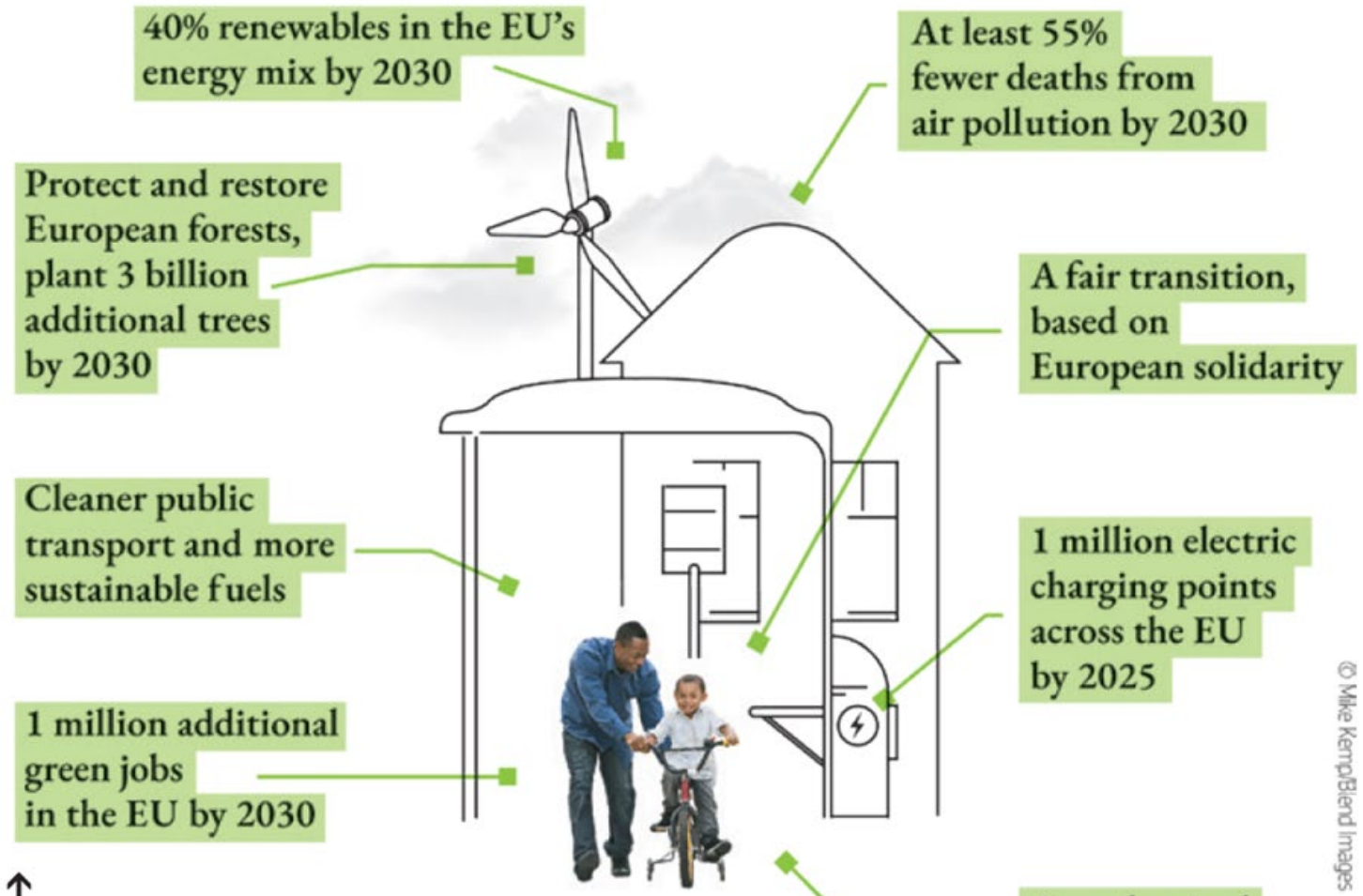
EU je već imala jedan od najambicioznijih ciljeva na svetu – obavezala se da će **do 2030. smanjiti emisiju gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40% u odnosu na 1990. godinu**. **Novi ambiciozni cilj smanjenja emisija od 55%** pokazuje opredeljenost EU za globalno vođstvo u borbi protiv klimatskih promena.

Evropski Zeleni Dogovor

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

European Commission

↑ The benefits of the target to cut net greenhouse gas emissions by at least 55% by 2030, compared to 1990 levels.

PROŠIRENJE EU

Co-funded by the European Union

EU je otvorena za svaku evropsku zemlju koja ispunjava demokratske, političke i ekonomske kriterijume za članstvo.

Nakon nekoliko uzastopnih proširenja (poslednje se dogodilo 2013.), EU je porasla sa šest na 27 članica. Tako da imamo veliki broj zemalja koje su ili u pregovorima za članstvo (npr. Turska) ili su u različitim fazama priprema. Hrvatska je 2013. godine postala 28. država članica EU. Ujedinjeno Kraljevstvo je izašlo iz EU 2020. godine.

Za svaki ugovor za prijem novog člana potrebno je jednoglasno odobrenje svih zemalja članica. Uz to, pre svakog novog proširenja EU mora da proceni svoje kapacitete za absorbovanje novog člana/novih članova i sposobnost svojih institucija da nastave dobro da funkcionišu.

Proširenje EU ojačalo je i stabilizovalo demokratiju i bezbednost u Evropi i povećalo potencijal kontinenta za trgovinski i ekonomski rast.

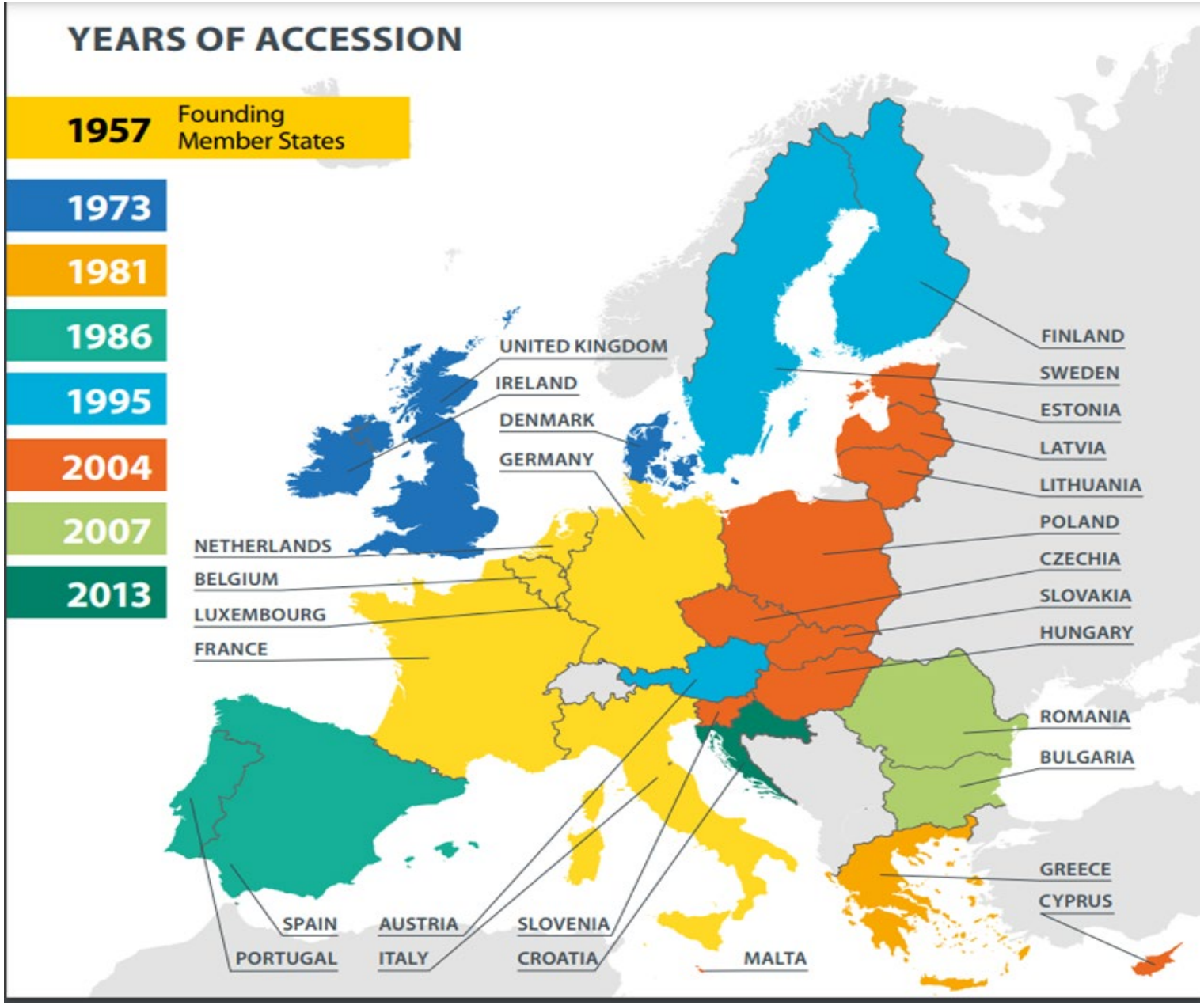
PROŠIRENJE EU

Co-funded by the European Union

1951.	Francuska, Nemačka, Italija, Belgija, Holandija, Luksemburg
1973.	Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska, Danska
1981.	Grčka
1986.	Španija, Portugalija
1995.	Austrija, Finska, Švedska
2004.	Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija, Litvanija, Letonija, Estonija, Kipar, Malta
2007.	Bugarska, Rumunija
2013.	Hrvatska
2020.	Ujedinjeno Kraljevstvo izlazi iz EU

PROŠIRENJE EU

Co-funded by the European Union

PROŠIRENJE EU - USLOVI

Co-funded by the European Union

A. **PRAVNI ZAHTEVI** Evropske integracije uvek su bile politički i ekonomski proces otvoren za sve evropske zemlje koje su spremne da potpišu ugovore i prihvate ceo korpus prava EU. Prema Lisabonskom ugovoru (Član 49), bilo koja evropska zemlja može da se kandiduje za članstvo u Evropskoj uniji ukoliko poštuje načela slobode, demokratije, ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavinu prava

B. **KRITERIJUMI IZ KOPENHAGENA** Godine 1993, nakon zahteva bivših komunističkih zemalja da se priključe Uniji, Evropski savet je utvrdio tri kriterijuma koja one treba da ispune da bi postale članice. Do trenutka kada se priključuju, nove članice treba da imaju:

- stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu manjina;
- uhodanu tržišnu ekonomiju i kapacitet da se takmiče sa konkurentskim pritiscima i tržišnim silama unutar Unije;
- sposobnost da prihvate obaveze koje proizlaze iz članstva, uključujući podršku ciljevima Unije. One moraju imati javnu upravu koja je u stanju da primeni i u praksi sprovodi zakone EU.

PROŠIRENJE EU - USLOVI

Co-funded by the European Union

Safety 4EU

C. **PROCES PRIKLJUČIVANJA** Pregovori o članstvu (pregovori o pristupanju) vode se između zemlje kandidata i Evropske komisije koja predstavlja EU. Kada se ti pregovori zaključe, odluku da se neka zemlja primi u članstvo EU moraju jednoglasno da donesu postojeće zemlje članice koje se sastaju u Savetu. Evropski parlament takođe mora dati svoj pristanak i to potvrdnim glasanjem apsolutne većine članova. Potom države članice i zemlja kandidat moraju da ratifikuju ugovor o pristupanju, svaka u skladu sa svojim ustavnim procedurama.

Dok traju pregovori, zemlje kandidati najčešće primaju pretpristupnu finansijsku pomoć kako bi im se pomoglo da ekonomski sustignu države članice. One takođe najčešće imaju sporazume o stabilizaciji i pridruživanju sa EU. Prema tim sporazumima, EU direktno nadgleda ekonomske i administrativne reforme koje države kandidati moraju sprovesti kako bi ispunile uslove za članstvo u EU.

EVROPSKA MONETARNA UNIJA (EMU)

Co-funded by the European Union

Odluka o formiranju EMU doneta je gradu Mastrihtu u decembru 1991. godine, a kasnije je sadržana u Ugovoru o Evropskoj uniji (Ugovor iz Mastrihta).

EMU predstavlja najviši nivo monetarnih integracija, a zasniva se na:

- harmonizaciji monetarnih politika zemalja članica i uvođenju jedinstvene valute,
- zajedničkim monetarnim rezervama,
- zajedničkoj centralnoj banci i jedinstvenoj monetarnoj politici.

Članstvo u EMU takođe podrazumeva blisku **koordinaciju među državama članicama u formiranju ekonomskih politika**, kao i **koordinaciju fiskalne politike** kroz ograničenja javnog duga i budžetskog deficita.

Evropska centralna banka i Evropska komisija su institucije koje su nadležne za održavanje vrednosti i stabilnosti evra, kao i **za definisanje kriterijuma za ulazak država članica u evrozonu** (koju danas čini 19 od 27 država članica EU).

EMU – KRITERIJUMI KONVERGENCIJE

Co-funded by the European Union

- **Cenovna stabilnost**, tj. održiv rast cena i prosečna stopa inflacije koja ne prelazi 1,5 procentnih poena iznad prosečne inflacije tri najuspešnije zemlje članice. Inflacija se meri na osnovu uporedivog indeksa potrošačkih cena;
- **Dugoročna kamatna stopa** – prosečna nominalna dugoročna kamatna stopa ne sme da prelazi dva procentna poena iznad proseka tri najuspešnije zemlje članice. Odrednica za utvrđivanje kamatne stope su kamatne stope na dugoročne državne obveznice ili druge uporedive hartije od vrednosti;
- Kriterijum za **budžetski deficit** predviđa da stopa planiranog ili ostvarenog budžetskog deficita ne prelazi 3% bruto domaćeg proizvoda;
- Kriterijum **javnog duga** predviđa da javni dug ne prelazi iznos od 60% bruto domaćeg proizvoda;
- **Stabilnost deviznog kursa** i učešće u Mehanizmu deviznih kurseva (ERM II) – ovaj kriterijum se odnosi na poštovanje utvrđenih margina fluktuacije deviznog kursa, bez znatnijih odstupanja u periodu od najmanje dve godine pre uvođenja zajedničke evropske valute.

REFERENCE

European Commission, Directorate-General for Communication, Leyen, U., State of the Union 2022, Publications Office of the European Union, 2022, ISBN 978-92-76-53334-4, https://data.europa.eu/doi/10.2775/95046

European Commission, Directorate-General for Communication, Europe better together! Publications Office of the European Union, 2022, ISBN 978-92-76-45269-0, https://data.europa.eu/doi/10.2775/338420

European Commission, Directorate-General for Communication, A short guide to the EU, Publications Office of the European Union, 2021, ISBN 978-92-76-24412-7, https://data.europa.eu/doi/10.2775/5724

Council of the European Union, General Secretariat of the Council, The European Union – Facts and figures, Publications Office, 2020, ISBN 978-92-824-7188-3, https://data.europa.eu/doi/10.2860/3667

Fonten P., Evropa u 12 lekcija. Evropska Komisija, Generalni direktorat za komunikacije, 2014, ISBN 978-92-9238-035-9, https://arhiva.euinfo.rs/files/Publikacije-srp/EU_12lekcija.pdf

Evropska Komisija, Generalni direktorat za komunikacije, Objašnjena Evropska unija: Kako funkcioniše EU, 2014, ISBN 978-92-9238-245-2, https://europa.rs/images/publikacije/HTEUW_Kako_funkcionise_EU.pdf

Evropska Unija, Evropski dnevnik 2020/2021, 2021, ISBN: 978-92-9463-081-0, https://europa.rs/wp-content/uploads/2022/01/evropski-dnevnik-2021-22.pdf